

משק החלב בשבדיה

העדרים הינם עדרים משפחתיים קטנים. בשנת 1966 הוחזקו בכ־28% של המשקים פרה אחת עד שלוש; בכ־50% — 4-9 פרות; בכ־20% — 10 עד 24 פרות, ורק בכ־2% מכלל המשקים נמצאו עדרים שמנו 25 פרות ומעלה.

באותה שנה היתה התנובה הממוצעת הארצית כ־3,650 ק"ג. מספר פרות החלב ומספר משקי החלב הולך וקטן בשיעורים ניכרים משנה לשנה. מתחילים משקים קטנים בעיקר והעדרים „הגדולים” הולכים ומתרחבים.

בעלי משקים לא מעטים מפסיקים לייצר חלב ועוסקים בייצור בשר. התנובה הממוצעת של פרות החלב עולה בהתמדה, ועדרים רבים מניבים כבר מעל ל־5,000 ק"ג חלב בשתי חליבות. המומחים טוענים שתוך 10 השנים הבאות יש לצמצם את מספר הפרות ל־500,000 וגם אז ייתכן ויופיעו עודפים (בעקב עליית כושר ההנקה של הפרות) שקשה יהיה לשווקם, באם לא יומצאו עד אז שימושים חדשים למוצרי חלב; בעיה זו מעסיקה מאוד את אנשי המחקר היום.

חי חבדון

התאחדות הגדלי בקר

סקירה קצרה על משק החלב השבדי וודאי תעניין את הבוקרים בארצנו. כמעט בכל ענפי החקלאות מסתמנים עודפים בתוצרת חקלאית וגם משק החלב יוצר עודפים שאין השוק השבדי מסוגל לקלוט, וזאת — למרות הצריכה הגבוהה מאוד של חלב ומוצריו בארץ זו.

ייצוא מוצרי חלב שבדיים הינו מוגבל ביותר מתחת התחרות החריפה מצד ייצרנים „זולים” יותר באירופה, לכן מעוניינת שבדיה כיום בצמצום ייצור החלב ומוצרי חקלאות אחרים.

כדי לשחרר כוח־אדם מהחקלאות ולהעבירו לעבודה יעילה בתעשייה המתרחבת והולכת, משלמת כיום ממשלת שבדיה פיצויים לאיכרים „שוליים”, המוכנים לחסל את משקיהם. אלה הם משקים קטנים אשר מחזיקים לא יותר מ־3-4 פרות. העדר השבדי מונה כיום כ־800,000 פרות חלב מהגזעים: אדום לבן (כ־70%), פריזי (כ־20%) והשבדי חסר־קרניים (קרוב ל־10%); בנוסף לאלה יש מספר מצומצם של בהמות ג'רסיות, אירשיריות ומגזעי בשר שונים. רוב

חידושים ושיכלולים

אנחנו חיים בתקופה, בה החיים פושטים צורה ולובשים צורה — בכלכלה בכלל ובחקלאות בפרט. בזמן עלייתנו על הקרקע, לפני כ־50 שנה, הבנין הראשון במשק היתה הרפת וראשית התקציב — לרכישת פרה. זה היה היסוד לפיתוח המשק המעורב שאחד העיקרים שלו היה — הספקה עצמית למשפחת המתיישב. בימינו — בעידן הטכנולוגיה המהפכנית בחקלאות — עבר זמנם של היסודות האלה ולא הם הקובעים דרך המשק ויציבותו. שינוי זה גרם לכך שבכפרי (נהלל) רק כשליש מהחקלאים ממשיך לקיים את ענף הרפת, כשהוא גדל בממדיו ונשתנה בצורתו. יחידות העדר גדלו בשיעורים ניכרים, התנובות עלו, ואותו שליש של בוקרים שיווק בתשכ"ז למעלה מ־2 מיליון ליטר ובשנת תשכ"ח אף עבר את מכסת הייצור בחצי מיליון ליטר. עם השינוי הזה בענף הרפת במושבונו הופיעה בעיה שלא ידענוה בעבר והיא — בעיות עודפי הזבל האורגאני. שטח הקרקע לא גדל, ובכן מה לעשות בעודפי זבל אלה?

נמצאו כאלה שיעצו לשרוף חלק מהזבל, או להשמידו באמצעים כימיים, והרי זה מובן שבכך מתחייבים בעבירת „בל-תשחית". והנה קראנו בחוברת 100 של „משק הבקר והחלב" על דרך חדשה בניצול הזבל האורגאני (ראה מאמר של י. עצמון על ביקורו בארה"ב), והיא — ייבושו ואריזתו ושיווקו לצרכנים שונים. שיטה זו מביאה גם הכנסה יפה לייצרני הזבל. דרכי החקלאות שלנו, הרי הם מהמתקדמים, ומן הראוי הוא שהמוסדות בארץ יתעניינו בבעיה זו וינסו לפתור אותה לפי שיטה זו, כלומר — הקמת מכון שיעבד את עודפי הזבל האורגאני ויהפכם לתוצר הניתן לשיווק. ייעלמו איפוא צרות העודפים מסוג זה, ואין גם לזלזל בהכנסה הצפויה לבעלי המשקים, יצרני זבל זה.

נהלל, יולי 1969

א. מונק